

2018

ОСВІТА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

О. В. Калініченко, Л. С. Аристова

Мистецтво

Мистецтво

О. В. Калініченко
Л. С. Аристова

1

1

О. В. Калініченко, Л. С. Аристова

Мистецтво

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Київ
Видавничий дім «Освіта»
2018

УДК 741.02(075.2)
К17

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 06.07.2018 № 734)

ВИДАНО ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Ілюстрації та методичні малюнки художників
О. В. Калініченко, В. В. Садової

Навчальне видання

КАЛІНІЧЕНКО Олена Василівна
АРИСТОВА Людмила Сергіївна

МИСТЕЦТВО

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

Тексти 1 семестру учням читає вчитель

Умовні позначення

— створюємо зображення

— слухаємо музику

— міркуємо, відповідаємо

— співаємо, музикуємо

— творимо разом

— дивимося фільм

Редактор *Ю. Б. Баранова*
Технічний редактор *Л. І. Аленіна*
Комп'ютерна верстка *О. Б. Мурга*
Коректор *О. В. Сєверцева*

Формат 84x108¹/₁₆.
Ум. друк. арк. 13,440 + 0,420 форзац.
Обл.-вид. арк. 13,98 + 0,71 форзац.
Наклад 108 330 прим.
Зам. №.

ТОВ «ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ОСВІТА»
Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції»
Серія ДК № 6109 від 27.03.2018 р.

Віддруковано у ПРАТ «Харківська
книжкова фабрика "Глобус"»
61052, м. Харків, вул. Різдва, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Адреса видавництва: 04053, м. Київ, вул. Обсерваторна, 25
www.osvita-dim.com.ua

Калініченко О. В.

К17 Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 1 кл. закладів загальної середньої освіти / О. В. Калініченко, Л. С. Аристова. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2018. — 128 с.

ISBN 978-617-656-888-9.

УДК 741.02(075.2)

ISBN 978-617-656-888-9

© Калініченко О. В., Аристова Л. С., 2018
© Видавничий дім «Освіта», 2018

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Запрошуємо до світу Мистецтва!

Ти побачиш картини і скульптури. Послухаєш пісенну й танцювальну музику. Подивишся фрагменти театральних вистав і мультфільмів. Навчишся малювати й ліпити, співати і танцювати.

Тема 1

Здрастуй, школо!

Вітаю тебе! Я — Г армонія, чарівниця світу Мистецтва.

Тут у різних країнах живуть мої друзі. У країні **Образотворчого мистецтва** митці малюють картини, створюють скульптури. У своїх творах вони розповідають про життя людей, світ речей, красу природи. Так вони передають власні враження, почуття, емоції, думки.

Порівняй, як зображені діти на картині та в скульптурі.

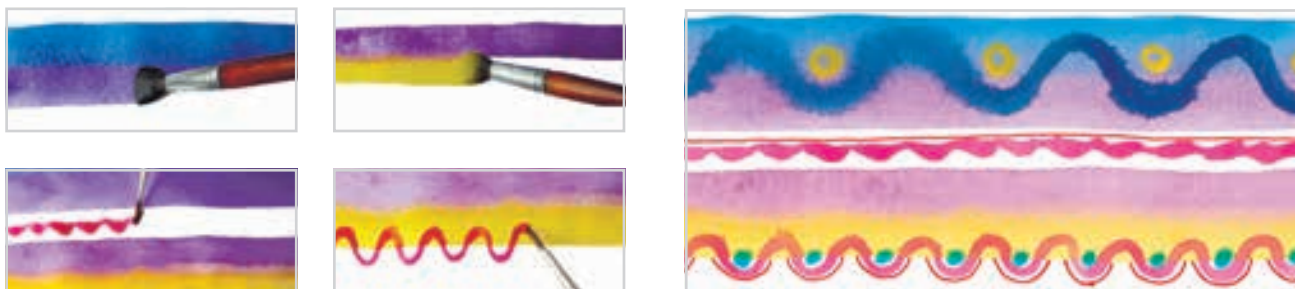

Хутчіш поспішаймо до школи! Т уди нас приведе барвиста мистецька стежинка.

Намалюй чарівну мистецьку стежинку (акварель, фломастери, кольорові олівці). Прикрась її красивими візерунками. Допоможе тобі в цьому **лінія:** пряма , хвиляста , ламана .

Варіант 1

Варіант 2

Роздивись ілюстрації у своїх підручниках із різних предметів. Пошукай на них цікаві лінії.

Тема 1

Здрастуй, школо!

Чарівниця Гармонія привела нас до дивовижної країни **Музики**! Скільки таємниць треба розкрити, щоб пізнати цей загадковий музичний світ. У цій країні композитори за допомогою **музичних звуків** дарують нам гарний настрій, передають свої думки і почуття! Музичні звуки виникають, коли люди співають або грають на музичних інструментах.

*В.-А. Моцарт. «Маленька нічна серенада» (перша частина).
Музика І. Кириліної, слова П. Воронька.
Пісня «Засмутилось кошеня».*

Порівняй прослухані твори й поміркуй, як виникають музичні звуки.

Придумай і заграй на трикутнику музику шкільного дзвоника, що кличе на урок.

Пісня — це музичний твір, який співають.

ПЕРШИЙ ДЗВОНИК

Музика і слова *Н. Май*

Рано-ранесенько встану, як ніколи,
Зайчики сонячні грають у вікні.
Так мені весело, бо іду до школи
І співаю радісні пісні!

Приспів:

Перший дзвоник,
Перший дзвоник пролунає —
Переливи, переливи золоті!
Я сьогодні,
Я сьогодні починаю
Першу стежку у житті!

Травами, росами вкрилися доріжки,
Ляльку й ведмедика вдома залишу ,
Стануть слухняними зошити і книжки,
Перше слово «мама» напишу!

Приспів.

Вчительку лагідно я візьму за руку ,
Мама хвилюється, я їй усміхнусь!
Підемо ми разом у світи науки,
Разом я нічого не боюсь!

Приспів.

Обери правильну відповідь.

Музичні звуки

чуємо

бачимо

Тема 2

Ми — учні чарівниці Гармонії

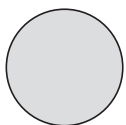
Як цікаво і весело пізнавати мистецтво у школі! Чарівниця Гармонія допоможе тобі навчитися малювати, співати, танцювати.

Роздивись фотографії шкіл — в Україні та в Австралії. Що несподіваного можна побачити в цих будинках? Яка їхня форма?

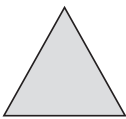
Форма — це зовнішній вигляд предметів. Форма може бути *простою* або *складною*. Складна форма утворюється із простих.

Для того, щоб намалювати будь-який предмет, треба уявити й зобразити його форму. **Прості форми** — *прямокутник, трикутник, круг*.

Порівняй ці форми із знайомими предметами. Поміркуй і скажи, з яких простих форм складаються будинки шкіл на фотографіях.

Круг

Трикутник

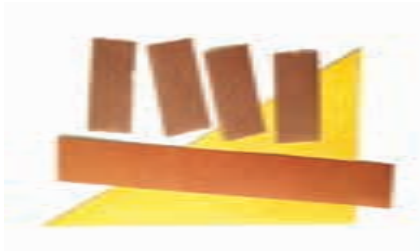

Прямокутник

Створи оригінальний будиночок школи чарівниці Гармонії з кольорового паперу (*аплікація*). Для цього використай прості форми (прямокутники, трикутники, круги). За бажанням домалюй вікна, двері.

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Визнач форми речей, які є у класі. У вільний час роздивись форми різних споруд у своєму місті або селі.

Тема 2

Ми — учні чарівниці Гармонії

Вітаю! Я — королева Мелодія. Запрошую тебе до королівства Співучих мелодій. Усі її мешканці вміють гарно співати. Давай разом з ними вчитися співу!

Мелодія — це наспів, основа музики.

Придумай мелодію поспівки на такі слова:

Дзвоник кличе радо нас,
Ми йдемо у перший клас.
Ділінь-ділінь, дзінь-дзінь-дзень
Починаймо співом день.

В. Подвала. «Музичні загадки».

Яких звірів і птахів можна уявити, слухаючи музику? Знайди на малюнку героїв «Музичних загадок» В. Подвали.

Виконай пісню «Перший дзвоник» із рухами. Створи ритмічний супровід до пісні. Обери музичний інструмент для супроводу. Досліди, який із музичних інструментів може передати звук шкільного дзвоника.

кастаньети

маракаси

барабан

бубон

трикутник

М/ф «Маленький Моцарт».

На яких музичних інструментах грає маленький Моцарт у мультфільмі?

Тема 3

Мої друзі — іграшки

Як добре, коли у людини є друзі! А чи може бути другом улюблена іграшка, з якою легше пережити сум або просто порадіти?

Порівняй емоції дітей на картинах. На якій із них передано сум, задумливість, а на якій — радість, захоплення?

Визнач, із яких простих форм складаються намальовані іграшки.

Намалюй свою улюблену іграшку (гуаш). Розмісти її зображення посередині аркуша. Розкажи однокласникам та однокласницям про зображену іграшку .

Варіант 1

Варіант 2

У вільний час обговори з друзями казки й мультфільми про іграшки.

Тема 3

Мої друзі — іграшки

Той, хто музику створив
і у ноти поселив,
Композитором зветься,
пише музику від серця!
Виконавець прочитає,
кожну ноточку вивчає,
Почуття передає, ті,
що в серці в нього є!

Композитор створює музику ,
а **виконавець** її грає або співає.
Вони передають у музиці різні
почуття.

П. Чайковський. «Хвороба ляльки».
«Нова лялька», «Марш дерев'яних солдатиків».

Порівняй музику творів про іграшки. Які настрої вони
передають? Добери кольори до п'єс.

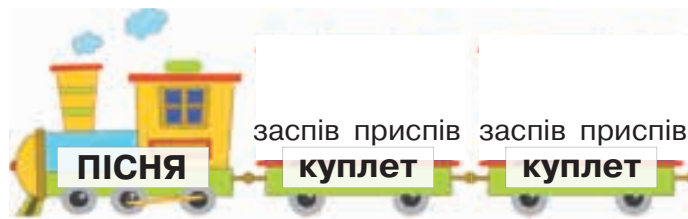

Марш — це музичний
твір, під який крокують.

Пісня складається з куплетів, а кожний куплет — із заспіву та приспіву.

Пісня — справжня королева
І злітає вище неба!
Заспів є і приспів є —
Пісня справжньою стає.

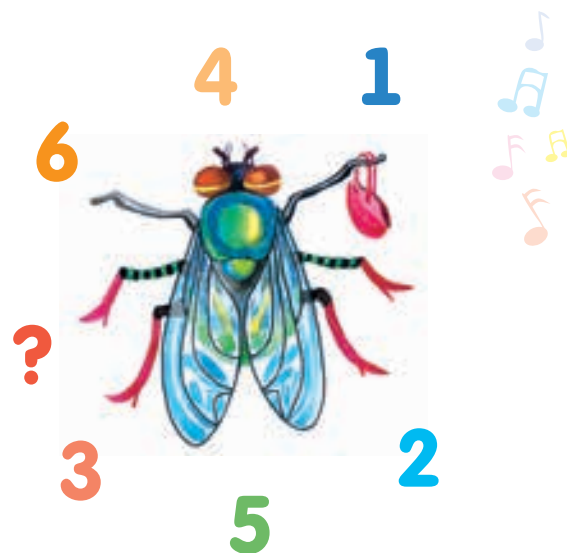
МУШКА ЛАПКИ РАХУВАЛА

Музика А. Олейникової Слова Т. Єфімова,
укр. текст Л. Ратич

Якось ранком мушка встала,
Свої лапки умивала,
Дві по дві, і поготів
Привітала всіх котів.

Приспів:

Лапка раз, лапка два —
Закрутилась голова!
Далі буде три, чотири —
Стільки лапок у kota.
А у мушки, як на злість,
Не чотири їх, а шість!

Тільки мушка вже забула,
Скільки чистих лапок було!
Отже, треба рахувать,
Все спочатку починать.

Приспів.

Визнач, чи в усіх твоїх улюблених піснях є приспів.

Тема 4

Милуємося довкіллям

Вітаю тебе, я — король Декор.
Я залюбки прикрашаю різні речі в довкіллі.
Для цього часто застосовую орнамент .

Поглянь навколо. Яка природа тебе оточує?
Які будинки навкруги? Чи хочеш ти прикрасити
своє довкілля?

Орнамент — повторення однакового зображення
кілька разів.

Знайди орнаменти на г лечику та рушнику . Визнач
частини орнаменту, які повторюються.

Прикрасьте куточок шкільного подвір'я орнаментом із природних матеріалів: листя, плодів, шишок, камінців.

Прикрась природними матеріалами свою оселю.

Тема 4

Милуємося довкіллям

Клавіатура піаніно складається з клавіш. У співі пташки — високі звуки. Їх передають клавіші, розташовані праворуч. Ведмідь видає низькі звуки. Аби почути їх, грай на клавішах, що ліворуч.

Музичні звуки можуть звучати **ВИСОКО** і **НИЗЬКО**.

рояль

піаніно

Е. Гріг. «Пташка». Д. Шостакович. «Ведмідь».

Як композитор передав настрій пташки? Чи можна під цю музику марширувати? Якими звуками композитор передав ходу ведмедя? Уяви, що ти перетворився на ведмедя. Покажи, як він ходить і співає.

М/ф «Ведмедик і той, що живе в річці».

Виконай пісню «Мушка лапки рахувала» з рухами.

Добери музичний інструмент, на якому виконай придуману музику Мушки.

маракаси

трикутник

бубон

барабан

Набери воду у склянки. Т оркайся до склянок паличкою. Досліди, як будуть змінюватися звуки. Скільки треба налити води, щоб утворилися високі і низькі звуки?

Тема 5

Щедра осінь

Осінь — гарна і щедра пора року! Вона дарує нам багато овочів і фруктів. На картинах осінь малюють фарбами. А у скульптурі докільля показують за допомогою об'єму.

Які дари осені зображені на картині та показані в скульптурі з каменю і скла?

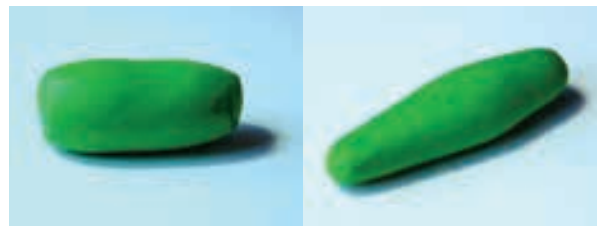
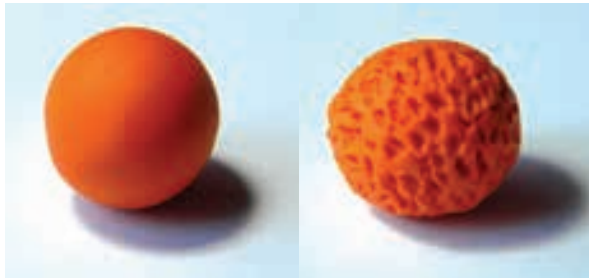

Порівняй овочі з простими об'ємними формами.

Виліпи із пластиліну овочі та фрукти — дари осені.

Красиво складіть виліплені овочі та фрукти на тарілці або картоні. Більші за розміром розміщуйте посередині, менші — по краях.

У вільний час порівняй форми різних овочів і фруктів. Які з них, на твою думку, найцікавіші за формою? Чи знаєш ти казки, вірші, головними персонажами яких є овочі та фрукти?

Тема 5

Щедра осінь

Осінь крокує по землі. Вона змінює природу навкруги та наш настрій. Гучно й сердито завиває поривчастий вітер. Тихо й сумно стукає осінній дощик. А чи може музика розповісти нам про осінь за допомогою гучних (форте) і тихих (піано) звуків?

М. Парцхаладзе. «Осінній дощик».
В. Косенко. «Пасторальна».

Про який дощик тобі «розповіла» музика? Як вона звучала — гучно чи тихо? Як іще ти можеш назвати цей твір? У яких кольорах ти можеш уявити музичні п'єси?

Виконайте пісню в ролях.

ХОДИТЬ ГАРБУЗ ПО ГОРОДУ

Українська народна пісня

Ходить гарбуз по городу,
Питається свого роду:
«Ой, чи живі, чи здорові
Всі родичі гарбузові?» (Двічі)

Обізвалась жовта диня,
Гарбузова господиня:
«Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові». (Двічі)

Обізвались огірочки,
Гарбузові сини й дочки:
«Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові». (Двічі)

Обізвалась морковиця,
Гарбузова сестриця:
«Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові». (Двічі)

Обізвались бурякі,
Гарбузові своякі:
«Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові». (Двічі)

Обізвалась барабля,
А за нею і квас бля:
«Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові». (Двічі)

Гра «Луна». Поекспериментуй зі звуками «форте» і «піано», співаючи мелодію вітру або граючи музику дощу.

Тема 6

Наша Батьківщина — рідна Україна

Які дивовижні місця є у світі! Проте наймилішою є рідна Україна. Кожний куточок Батьківщини тішить око мальовничою природою. Як передати таку красу? Художники зображають її за допомогою різних кольорів.

До **основних** кольорів належать:

червоний ●, **синій** ● і **жовтий** ●.

При поєднанні основних кольорів утворюються **похідні**:

оранжевий

жовтий + червоний

фіолетовий

червоний + синій

зелений

синій + жовтий

Роздивись чарівну квітку. Визнач на ній основні та похідні кольори. В іднайди основні та похідні кольори на картині.

Намалюй осінній краєвид. Поекспериментуй з основними кольорами, щоб отримати похідні кольори. Для цього змішуй фарби на палітрі (акварель або кольоровий папір і гуаш).

Палітрою може бути папір або біла тарілка.

Варіант 1

Палітра — спеціальна дощечка для змішування фарб.

Варіант 2

Придумай казку про дерево, якому подобалося змінюватися в різні пори року . Уяви себе деревом, покажи рухами, як воно хилиться від вітру .

Тема 6

Наша Батьківщина — рідна Україна

Я — король Ритм. Запрошую тебе до свого королівства Танцювальних ритмів. Тут ти ознайомишся з різними танцями.

Ритм — це чергування коротких і довгих звуків.

Український народ славиться не лише своїми піснями, а й запальними танцями. Найвідоміші з них — **козачок і гопак**.

Танець — це музичний твір, під який танцюють.

Українські народні танці козачок і гопак.

Який характер танців? Г учно чи тихо звучить музика? Проплескай у долоні ритм танців. Придумай танцювальні рухи та виконай їх під музику .

ОЙ ЗАГРАЙТЕ, ДУДАРИКИ

Музика А. Філіпенка

Слова В. Панченка

Ой заграйте, дударики,
На дудах кленових,
Бо приємно танцювати
В кептариках нових.

Ой заграйте, дударики,
А я заспіваю,
Хай злітає наша пісня
Над Карпатським краєм!

Покажи своїм рідним, як ти вмієш виконувати українські танці. Як потрібно виконувати гопак?

СХВИЛЬОВАНО

РАДІСНО

СВЯТКОВО

СПОКІЙНО

СУМНО

БАДЬОРО

Тема 7

Мистецькі професії

Сьогодні ми познайомимося з митцями. Це друзі чарівниці Г армонії з країни Образотворчого мистецтва.

Художники малюють фарбами, олівцями, фломастерами. Вони пишуть картини на полотні, ілюструють книжки.

Скульптори створюють різні фігури людей і тварин з г лини, дерева, каменю, металу. Твори скульптури бувають великі та маленькі. Їх можна побачити на площах міст, у парках і помилуватися ними вдома.

Незалежно від професії митці у своїй творчості завжди фантазують. Пофантазуй і ти. Створи цікаве зображення, домальовуючи лінію, цифру, літеру (кольорові олівці, фломастери).

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Поспостерігай за хмарами. Чи можна у формі хмари побачити тварину, рослину або людину?

Тема 7

Мистецькі професії

Музикант — це мистецька професія. Музиканти-виконавці грають на музичних інструментах — скрипці, бандурі тощо.

Як смичок струни торкнеться,
Вона піснею озветься.
Дуже ніжну душу має,
Що сміється і ридає.

Ду-ду-ду, віть-віть-віть!
Ви моє ім'я назвіть,
Не паличка, не гілочка,
Звуть мене...

Україну прославляє, хоч не має слів,
Тугу людям розганяє багатострунний спів.
У похід її з собою брав козак Мамай,
Мов ясну леліав зброю.
Хто вона — вгадай!

Награвання українських мелодій на бандурі, сопілці, скрипці тощо (на вибір).

Коли музичні інструменти звучать разом зі співом, це називають **інструментальним супроводом**.

Створи інструментальний супровід до прослуханої музики.

М/ф «Бременські музиканти».

Вибери й назви, які з поданих інструментів музичні.

Тема 8

Мої захоплення

У мешканців країни Образотворчого мистецтва є цікаві захоплення. Вони пов'язані з красою, природою, творчістю. Хтось збирає листочки, шишки, камінчики оригінальної форми. Хтось любить розводити чудернацьких рибок. Милується їхнім кольоровим різнобарв'ям крізь скло акваріума.

А які в тебе захоплення? Якій творчості ти присвячуєш свій вільний час?

Ось як художники та скульптори зображують рибок. Які з них, на твою думку, більше схожі на справжніх?

Виконай зображення рибки з пластиліну на картоні.
Воду можна зобразити заздалегідь (покрити картон синім пластиліном).

Об'єднайте зображення рибок і створіть «акваріуми».
Презентуйте спільну роботу — мешканців кожного «акваріума».

Поцікався, як проводять твої друзі вільний час. Які захоплення є у твоїх однокласників та однокласниць?
Чи є в когось із них акваріум?

Тема 8

Мої захоплення

У країні Музичного мистецтва мешканці захоплюються співом і танцями. Як передати в музиці ці захоплення? За допомогою звуків композитори можуть передати рухи людей, тварин, машин. Наприклад, стрибки кошенят або рух потяга.

Музичні звуки мають різну тривалість звучання. Вони бувають довгі й короткі.

довга нотка (Т А)

коротка нотка (ТІ)

К. Сен-Санс. «Акваріум», «Лебідь».

Порівняй ці твори. Покажи руками характер руху. Які звуки сховалися в музиці — довгі чи короткі? Які переважають звуки у музичному портреті лебедя, а які — рибок?

КИЦЮ, КИЦЮ, ДЕ БУЛА?

Музика *І. Островерхого*

Слова *М. Пономаренко*

— Кицю, кицю, де була?
 — Тепле молочко пила.
 Бабця Настя пригостила,
 Бо двох мишок я зловила.
 Ось так! Я зловила!
 Двох мишок я зловила.

— Кицю, кицю, де була?
 — Тепле молочко пила.
 Зараз вилізу на пічку
 І промуркаю всю нічку .
 Ось так! Муркотіла!
 Я всю ніч муркотіла!

Проплескай ритмічний малюнок пісні. Зверни увагу на тривалість звучання нот — довгих і коротких.

Ки-	цю,	ки-	цю,	де	бу-	ла?	Теп-	ле	мо-	лоч-	ко	пи-	ла.
-----	-----	-----	-----	----	-----	-----	------	----	-----	------	----	-----	-----

Покажи, як швидко плаває рибка в акваріумі. Покажи, як повільно рухається лебідь по воді.

Тема 9

Завітаємо до театру

Відвідування театру — завжди яскрава подія. Будівля театру, наче казковий палац, вражає своєю красою. Театральне дійство відбувається на сцені серед декорацій. Тут ми можемо побачити знайомих персонажів казок. Актори театру виразно розмовляють, співають, танцюють. Вони одягнені в костюми, створені спеціально для певної вистави.

Театр — це вид мистецтва, в якому грають актори.

Роздивися фрагменти з вистав. Персонажів яких казок ти впізнаєш?

Щоб розіграти українську народну казку «Коза-Дереза», створи одну з масок — Кози, Лисички, Вовка або Рака (кольоровий папір, картон, інші ма теріали на вибір).

Пригадай, яку ти знаєш українську народну казку про тварин. Поміркуй, якою може бути декорація до вистави за цією казкою.

Тема 9

Завітаємо до театру

Опера — це музичний спектакль, у якому всі герої співають. Якщо співає один виконавець, його називають **солістом**. Якщо співаків багато — це **хор**.

М. Лисенко. Пісня Кози, пісня Вовчика з опери «Коза-Дереза».

Порівняй прослухану музику Кози та Вовчика.

Пісні з опери «Коза-Дерева» М. Лисенка.

ПІСНЯ КОЗИ

Я коза-дерева, півбока луплена,
За три копи куплена,
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Хвостиком замету,
Ніжками затопчу,
Тут тобі й смерть.
Я коза-дерева, хитра та лукава,
Я лисицю дурну добре налякала.

ПІСНЯ ВОВЧИКА

Ой я, сірий вовчок,
По степах гуляю
Та на тих овечок
Пильно поглядаю.
А яка з них дурна,
Не слухає чабана,
Ту я зараз за чуприну
Та і покараю.

Заспівайте в парах пісні персонажів опери «Коза-Дерева». Проведіть міні-конкурс на кращих солістів опери.

Тема 10

Ми — актори, ми — костюмери

Художники придумують костюми театральних персонажів. Адже костюми допомагають розкрити характери героїв.

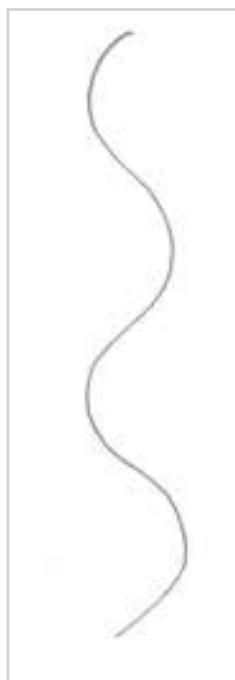

Упізнай персонажів за театральними костюмами.

У виставах за українськими казками актори одягнуті в національні костюми, зазвичай — у вишиванки. Придумай і намалюй орнамент для сорочки персонажа казки «Коза-Дереза» (фломастери, олівці).

Поцікався, чи є вишитий одяг у вашій родині. Якою вишивкою тобі хотілося б прикрасити свій одяг?

Тема 10

Ми — актори, ми — костюмери

У музичному театрі актори, співаючи, передають характери персонажів. Для цього також важливі костюми героїв.

Актор — виконавець ролей у виставах.

Роздивися фрагмент спектаклю «Коза-Дереза» на сцені театру. Яких персонажів цієї казки ти впізнаєш?

М. Лисенко. Пісня Лисички, пісня Рака з опери «Коза-Дереза».

Порівняй прослухані пісні Лисички та Рака.

Пісні з опери «Коза-Дереза» М. Лисенка.

ПІСНЯ ЛИСИЧКИ

Я ли-сич-ка, я сес-трич-ка, Не си-джу без ді-ла, Я гу-сят-ка пас-ла,
По-лю-вать хо-ди-ла. Я гу-сят-ка пас-ла, По-лю-вать хо-ди-ла.

А тепер мені в неділю
Треба відпочити,
Свою хатку гарнесенько
Треба прикрасити. (Двічі)

А щоб краща, а щоб краща
Була моя хатка,
Піти треба у гайочок
Квіточок нарвати. (Двічі)

ПІСНЯ РАКА

А я рак - не-бо-рак, я не прос-тий ко-зак! Че-рез те на ме-ні
Не ки-ре-я, не сі-ряк, Я над ра-ка-ми пан, Я бо-лот-ний геть-ман!
По-ди-віть-ся, лю-ди доб-рі, Я - кий пиш-ний жу-пан!

Розподіліть ролі. Виконайте фрагменти з опери «Коза-Дереза». За бажанням використайте зроблені власноруч маски.

Тема 11

«Лускунчик» на театральній сцені

Наближається Новий рік. Це — пора, коли відбуваються дива, — оживають іграшки, тварини починають розмовляти. Чарівні перетворення відбуваються в казці «Лускунчик, або Мишачий король».

Театральні художники створили для цієї вистави красиві декорації та костюми.

Події казки про Лускунчика відбуваються біля святкової новорічної ялинки. Тобі подобається прикрашати ялинку? Допоможи театральному художнику прикрасити ялинку для декорації до вистави «Лускунчик». Пофантазуй і намалюй ялинкову іграшку (акварель).

Варіант 1

Варіант 2

Що тебе найбільше зацікавило в мистецтві театру?

Тема 11

«Лускунчик» на театральній сцені

Запрошую тебе на виставу до музичного театру. У ній персонажі не розмовляють або співають, а танцюють. Таку виставу називають **балет**. Жіночі ролі тут виконують балерини, а чоловічі — танцівники.

Роздивись сцени з вистави «Лускунчик, або Мишачий король». Як актори виконують свої ролі — співають чи танцюють?

46

П. Чайковський. «Лускунчик» (фрагменти з балету).

Балет — вистава, зміст якої розкривається в танці під музику .

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Музика і слова *Н. Гороховської*

Ко - ли на - сту - па - е Зи - ма на Зем - лі, При - хо - дить до нас із не -
бес ча - рів - них. Свя - тий Ми - ко - лай, Свя - тий Ми - ко - лай, За - про - шу - єм в гос - ті, Свя -
тий Ми - ко - лай! Свя - тий Ми - ко - лай, Свя - тий Ми - ко - лай, За -
про - шу - єм в гос - ті, Свя - тий Ми - ко - лай!

Приносить дарунки він дітям малим,
Бажає здоров'я і щастя усім.

Приспів.

Усіх він дорослих й малят захистить,
Біду одведе й посміхнеться усім.

Приспів.

Імпровізуй танцювальні рухи під музику балету
П. Чайковського.

Тема 12

Зима-чарівниця

Багатьом художникам подобається малювати зиму. Зимові краєвиди дивують багатством **холодних кольорів** — синіх, блакитних, фіолетових, синьо-зелених. А осінні краєвиди радують око **теплыми кольорами** — жовтими, оранжевими, червоними.

Які холодні кольори переважають на зимових краєвидах? Відчуй настрої картин.

Намалюй своє засніжене місто або село. Для зображення снігопаду набризкуй на синій папір білу фарбу (кольоровий папір або картон; гуаш).

Досліди, які холодні кольори є у твоєму оточенні. Наведи приклади.

Тема 12

Зима-чарівниця

Зима — чудова пора року . У передноворічні дні в королівстві Співучих мелодій лунає святкова музика. Головним розпорядником на балах є Темп. Він пояснює виконавцям, як грати або співати — **швидко** чи **повільно**.

ПОВІЛЬНО

Темп — це швидкість виконання музичного твору.

ШВИДКО

Я. Степовий. «Сніжинки».

Відчуй настрій зимового музичного краєвиду . Сніг кружляє швидко чи повільно? У якому темпі виконують п'єсу? Пофантазуй і виконай танець сніжинок. Який темп ти вибереш?

П'єса — музичний твір невеликого розміру .

ПІСНЯ ПРО НОВИЙ РІК

Слова і музика *Н. Май*

Музична партитура пісні «Новий Рік» у нотному форматі. Текст пісні розташований під нотами.

За вік-ном, за вік-ном па-да-ють сні-жин - ки, Ти, ма-ту - сю, сте-ли
бі-лу ска-тер-тин - ку, І я-лин - ку гур-том бу-дем при-кра-ша - ти:
Но-вий рік, Но-вий рік вже у на-шій ха - ті, Но-вий рік, Но-вий рік
вже у на-шій ха - ті, Но-вий рік, Но-вий рік, вже у на-шій ха - ті!

Білий сніг, білий сніг по землі кружляє,
А ялиночка в нас вогниками сяє.
У таночок пішли хлопці і дівчата,
Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!

Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!
Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!

М/ф «Таємна служба Санта-Клауса».

У вільний час вигадай новорічний танець. Вибери темп виконання танцю відповідно до святкового настрою.

Тема 13

Зустрічаємо Новий рік

Незамінним помічником людини здавна є годинник. Г годинники прикрашають міські вежі, приміщення. Часто події в казках пов'язані з годинником.

На Новий рік годинник урочисто сповіщає про початок року .

Пригадай казки, розглядаючи ілюстрації до них.

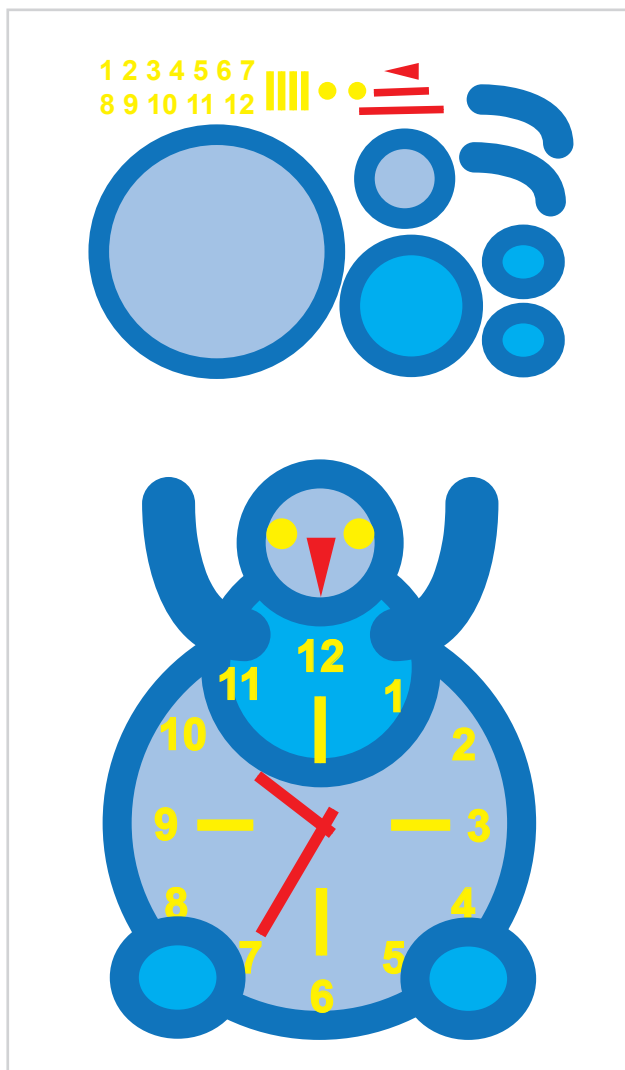
Пофантазуй і створи казковий годинник (*матеріали на вибір*). Придумай цікаву форму і декор. Намалюй стрілки й цифри. Вони підкажуть, коли настане Новий рік. Тоді до тебе завітає Святочний Дід із подарунками.

Які тобі подобаються звуки будильника? Добери мелодію для будильника у мобільному телефоні.

Варіант 1

Варіант 2

Чи допомагає тобі годинник розраховувати свій час?
Чи дотримуєшся ти розпорядку дня?

Тема 13

Зустрічаємо Новий рік

Він в дім приносить подарунки,
На склі малює візерунки,
Річки заковує у лід,
Як зветься цей казковий дід?

На Новий рік Святочний Дід приходять
у кожен дім із гарними подарунками
для діточок.

Український народний танець «Метелиця».
К. Дебюссі. «Сніг танцює».

Який темп народного танцю? Яку картину метелиці
ти уявляєш, слухаючи музику? Визнач характер п'єс.

СВЯТКОВА

ГРАЙЛИВА

ВЕЛИЧНА

ВЕСЕЛА

МУЖНЯ

НАСПІВНА

Українська народна пісня-гра.

ІДЕ, ІДЕ ДІД

Музика *народна*

Слова Я. Верховинця

Отакий дідище,
Такий холодище.
Як розкриє міх, міх,
Поморозить всіх, всіх.

Вигадай історію за картиною про зимові розваги дітей.

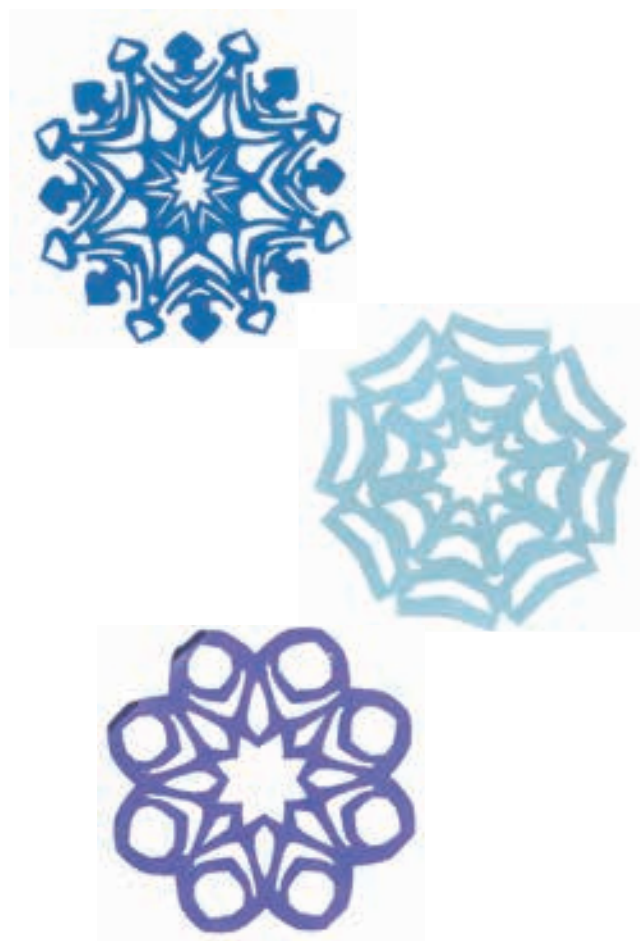
Тема 14

Зимові свята

На зимові свята житло часто прикрашають паперовими прикрасами: сніжинками, гірляндами. Вони називаються **витинанками**.

Виготовити витинанки дуже просто. Спочатку складають папір, а потім вирізають візерунки.

Створи зображення зимового лісу за допомогою витинанки (кольоровий папір, картон). Поміркуй, як можна розмістити ялинки на аркуші.

Варіант 1

Варіант 2

Прикрась новорічними витинанками шкільний клас і свою оселю.

Тема 14

Зимові свята

На Різдвяні свята хлопці і дівчата ходять подвір'ями. Вони співають пісні — **колядки**. У цих піснях величають Ісуса Христа, Божу Матір і вітають господарів.

А на Щедрий вечір співають **щедрівки**. У них бажають усім здоров'я й щастя. На свята маленька пташка щедрик прилітає до оселі. Вона дарує людям багатий рік.

«Коляд, коляд, колядниця»,
«Щедрик» в обробці *М. Леонтовича*.

К/ф «Сам удома» (фрагмент).

ЩЕДРІВОЧКА ЩЕДРУВАЛА

Українська щедрівка

Які побажання дарує щедрик людям?
Що ти побажав би своїм рідним?

Як звучить українська пісня «Щедрик» у кінофільмі?
Зімпровізуй пісню-побажання до новорічних свят .

Перевір себе

- 1 Король Декор «сховав» серед ілюстрацій предмет , прикрашений орнаментом. Знайди його.
- 2 Назви основні кольори на картинах.
- 3 На якій картині переважають холодні кольори?
- 4 Знайди серед зображень скульптуру .

Перевір себе

1 Відгадай, хто живе в королівстві Співучих мелодій, а хто — Танцювальних ритмів?

КОЗАЧОК   **КОЛИСКОВА**

ЩЕДРІВКА   **ГОПАК**

2 За словами з пісні пригадай її назву та заспівай.

Ой заграйте, дударики,
На дудах кленових...

Якось ранком мушка встала,
Свої лапки умивала...

Я лисичка, я сестричка,
Не сиджу без діла...

Перший дзвоник,
Перший дзвоник пролунає...

3 Допоможи чарівниці Гармонії зібрати мешканців будиночка музичних звуків у пари.

ТИХІ

ВИСОКІ

КОРОТКІ

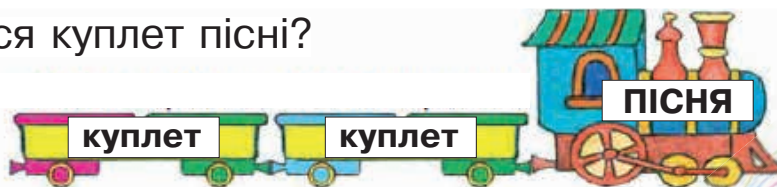
НИЗЬКІ

ГУЧНІ

ДОВГІ

4 Із чого складається куплет пісні?

Тема 15

Мандруємо Європою

Чарівниця Гармонія запрошує тебе в подорож Європою. Як цікаво поїхати поїздом або полетіти літаком! У європейських містах можна покататися на пароплаві або у старовинній кареті. А як любиш подорожувати ти?

Роздивись та порівняй транспорт на ілюстраціях.

Знайди знайомі тобі форми в зображеному транспорті. Поміркуй, у якого транспорту немає коліс.

Намалюй карету, автомобіль або літак (фломастери чи воскові олівці).

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Яким ти уявляєш транспорт майбутнього? Розкажи про свої ідеї однокласникам та однокласницям.

Тема 15

Мандруємо Європою

Колись композитор Петро Чайковський подорожував європейськими країнами. Він слухав італійські, французькі та німецькі пісні. Під враженням від них Петро Чайковський написав п'єси для дітей, які назвав «пісеньками».

П. Чайковський. «Старовинна французька пісенька», «Німецька пісенька», «Неаполітанська пісенька» з «Дитячого альбому».

Поміркуй, чому композитор назвав ці твори піснями. Спробуй передати характер мелодій п'єс пластичними рухами. Порівняй свої враження від цієї музики із враженнями від мультфільмів за п'єсами П. Чайковського. Визнач характер і темп музичних п'єс.

М/ф «Дитячий альбом».

БУКВАРИК

Музика А. Олейнікової

Слова Л. Ратич

Ми нав-чи-ли-ся чи-та-ти - Ось я-кі у нас ди-ва! Вмі-єм бук-ва-
роз-би-ра-ти і скла-ди-ти у сло-ва! І сло-ва-ря-доч-ки в казку,
Як стру-мо-чок, по-те-чуть, Ста-нуть бук-ви гус-то-ряс-ню, Ти-ху роз-по-
відь поч-нуть, Бук-ва-ри-ку, бук-ва-ри-ку, Ти вір-ний друг шко-
ля-ри-ку. Йо-го на-дій-ний про-від-ник В кра-ї-ну різ-них знаць, Бук-
ва-ри-ку, бук-ва-ри-ку, До-по-мо-жи шко-ля-ри-ку Знай-ти сте-жин-ку
в сві-ті книг і доб-рих спо-ді-вань!

Ми навчилися читати —
Подорослішали вмить.
Тож сестричку або брата
Теж зуміємо навчить.

А забуде окуляри
Десь дідусь у певний час —
Допоможемо, звичайно,
Прочитаємо нараз!

Проплескай ритмічний малюнок пісні. Які ноти за тривалістю звучання переважають у цій пісні?

Ми	нав-	чи-	ли-	ся	чи-	та-	ти,	ось	я-	кі	у	нас	ди-	ва.
----	------	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----	----	----	---	-----	-----	-----

Пригадай мультфільми, у яких герої подорожують.

Тема 16

Танцювальні захоплення європейців

Одним із видів мистецтва є танець. Кожна європейська країна пишається своїми народними танцями.

Зверни увагу, як художники передають характерні пози та рухи танцівників.

Намалюй дітей, що весело танцюють (кольорові олівці або фломастери).

У вільний час спробуй виконати рухи танцівників і танцівниць, зображених на картинах.

Тема 16

Танцювальні захоплення європейців

Ознайомимося з танцювальною музикою європейських країн.

Танці, зображені на картинах, сучасні чи старовинні? Як про це можна дізнатися?

Ф. Рамо. «Менует» (клавесин).
Л. Бетховен. «Німецький танець».
Дж. Россіні. «Тарантела».

Порівняй музику танців. Що в них спільного? А чим вони відрізняються?

Визнач характер танців. Скористайся підказкою короля Ритму.

ЖВАВИЙ

ГРАЦІЙНИЙ

ЕНЕРГІЙНИЙ

ПОВІЛЬНИЙ

ПЛАВНИЙ

Вибери музичний інструмент для супроводу до німецького танцю. Виконай його під музику .

Виконай пісню «Букварик» з рухами.

М/ф «Красуня і чудовисько»,
м/ф «Білосніжка та сім гномів».

Разом з однокласниками та однокласницями придумайте танець, який об'єднав би друзів із різних країн. Як би ви його назвали?

Тема 17

Професії в кіномистецтві

Сьогодні ми ознайомимося з цікавою професією художника-мультиплікатора. Він придумує головних персонажів мультфільмів. Також зображає пригоди, які відбуваються з героями.

Роздивись, яких героїв мультфільму «Чіп і Дейл» створив художник-мультиплікатор.

Герої мультфільмів та світ, у якому вони живуть, бувають намальовані або виліплені з пластиліну.

Придумай персонажа для мультфільму та зобрази його (пластилін або олівці, фломастери).

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Варіант 4

Переглянь улюблені мультфільми. Визнач, який із них мальований, а який — пластиліновий.

Тема 17

Професії в кіномистецтві

Диригент — музикант, який керує оркестром.

Композитори створюють музику до кінофільмів.

У деяких фільмах можна не лише почути музику, а й побачити, як грають на музичних інструментах. Наприклад, у мультфільмі «Фантазія» багато музикантів зібралися і заграли разом.

Так утворився оркестр, яким керує диригент. Диригентською паличкою він указує виконавцям, коли їм розпочинати грати. Диригент задає музикантам темп виконання, гучність звучання відповідно до характеру музики.

М/ф «Фантазія» (фрагменти).

П. Дюка. «Учень чарівника».

Гра. Створіть з однокласниками міні-оркестр. Оберіть ударні інструменти. Призначте диригента. Виконайте ритм вивчених пісень, змінюючи темп і гучність за вказівкою диригента.

Фрагмент пісні з мультфільму «**Чіп і Дейл**».

Музика *М. Мюллера* Український текст *С. Ковальчука*

Чіп-чіп-чіп-чіп і Дейл до-по-мо-жуть. Чіп-чіп-чіп і Дейл
пе-ре-мо-жуть! Бо це ко-ман-да друж-на і міц-на Во-ни зав-
жди ря-ту-ють нас,

Фрагмент пісні з мультфільму «**Баранчик Шон**».

Музика і слова *М. Томаса*

Ба-ран-чик Шон, ба-ран-чик Шон, Він друг для тих, хто не з та-ким хут-
ром. І там, і тут на фер-мі ждуть, Як на га-зон вже вий-де Шон.

Згадай, з яких мультфільмів ця музика. Чи допомагає музика передати характер подій у мультфільмах?

Тема 18

Мистецтво і техніка

Мистецтво і техніка в сучасному житті завжди поруч. Художники-дизайнери роблять технічні прилади красивими. Вони визначають їхню форму, колір і декор. Також створюють цікаві малюнки для комп'ютерів, мобільних телефонів.

Який смайлик ти вибереш, щоб виразити радість, а який — сум?

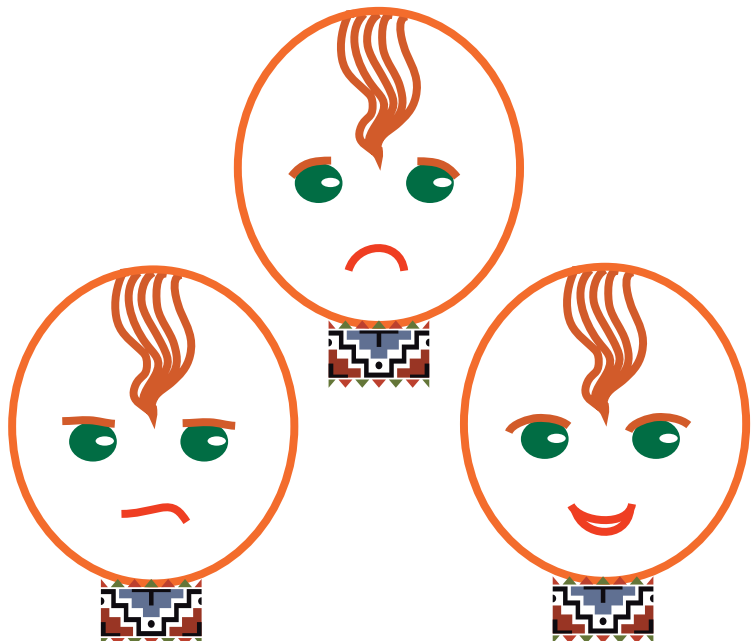
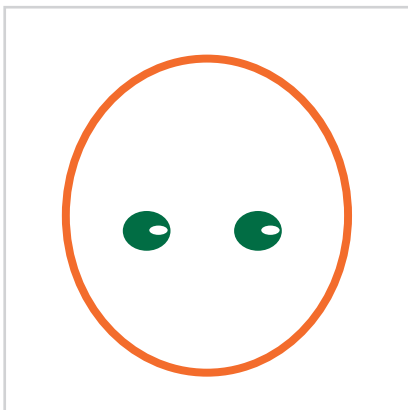

Придумай і намалюй українські смайлики, які відображають твої емоції (кольоровий папір, олівці, фломастери).

Варіант 1

Варіант 2

Поміркуй, якого технічного приладу тобі не вистачає для успішного навчання.

Тема 18

Мистецтво і ~~техніка~~

Музику, яку створили композитори минулого, ми можемо прослухати за допомогою техніки. Зокрема, на сучасних музичних інструментах — синтезаторі, електрогітарі. Улюблену мелодію можна відтворити на мобільному телефоні замість дзвінка.

Яку музику ти використав би замість дзвінка (рингтону) на мобільному телефоні: спокійну, урочисту чи веселу?

Німецький композитор Йоганн Себастьян Бах триста років тому написав твір «Жарт». Але і сьогодні його слухають із задоволенням. Навіть використовують у мобільних телефонах.

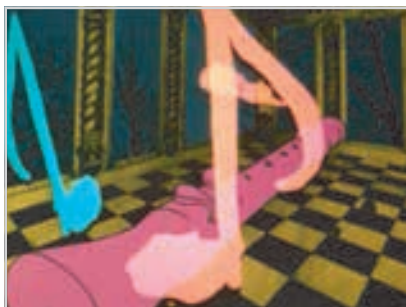
Й.-С. Бах. «Жарт» (соло флейти, рингтон).

Який характер музики? Порівняй два різні звучання. Визнач настрій твору. Покажи його за допомогою смайлика. Чи можна слухати цю музику, щоб покращити настрій?

М/ф «Чарівна флейта» (Й.-С. Бах. «Жарт»).

Справжнім дивом техніки є робот . Він уміє робити багато цікавого, навіть грати в шахи. А чи вміє він співати?

РОБОТ

Музика *М. Ведмедері* Слова *Л. Куліша-Зінькова*

Є у Ми-кол-ки ро-бот-Од-ні то-бі ди-ва, У-се на сві-ті зро-бить Ро-
зум-на го-ло-ва. Він зов-сім не ле-да-чий, Слух-ня-ний він та-кий; Роз-
в'я-зу-є за-да-чі, Роз-ка-зу-є каз-ки. Роз-в'я-зу-є за-да-чі, роз-ка-зу-є каз-
ки.

Лиш їсти він не хоче,
Та я його люблю.

І цілий день охоче
За нього це роблю.

Приспів.

За допомогою дорослих пограй на віртуальному синтезаторі на планшеті: [www .game-game.com.ua/uk/135589](http://www.game-game.com.ua/uk/135589)

Тема 19

Світ рослин у мистецтві

Кожна рослина красива по-своєму. Вона має вишукану форму та особливе забарвлення. Художники можуть малювати квіти такими, якими вони є у природі. А можуть також зображувати їх спрощено, тобто **декоративно**.

Ось як звичайні квіти перетворюються на декоративні.

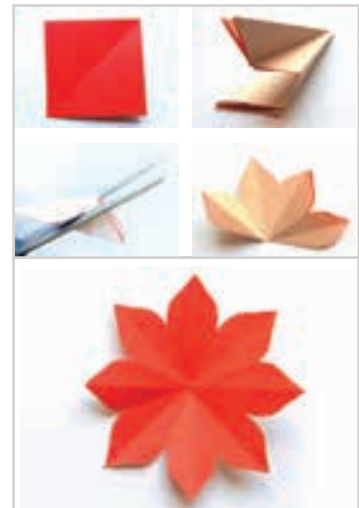
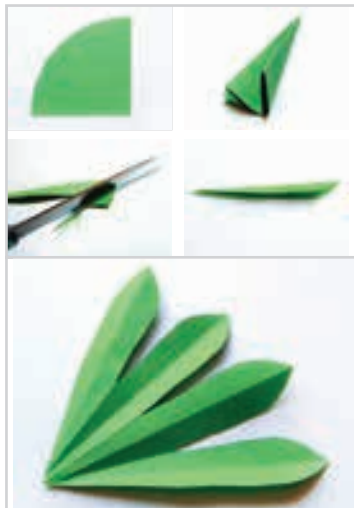
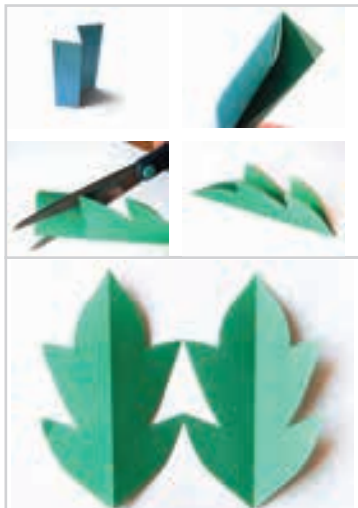
Визнач, на якій із картин тюльпани зображені декоративно.

Створи декоративну квітку (*кольоровий папір*). Для цього склади папір навпіл один або кілька разів. Потім виріж потрібну форму.

Разом з однокласниками та однокласницями створіть декоративну композицію «Квіткова галявина». Наклейте готові квіти і листочки на великий аркуш паперу .

Милуйся барвами і формами квітів та інших рослин у різні пори року .

Тема 19

Світ рослин у мистецтві

У країні Мистецтва ще панує зима. А вже так хочеться весни! Скоро вона зігріє нас яскравим сонечком, порадує першими весняними квітами.

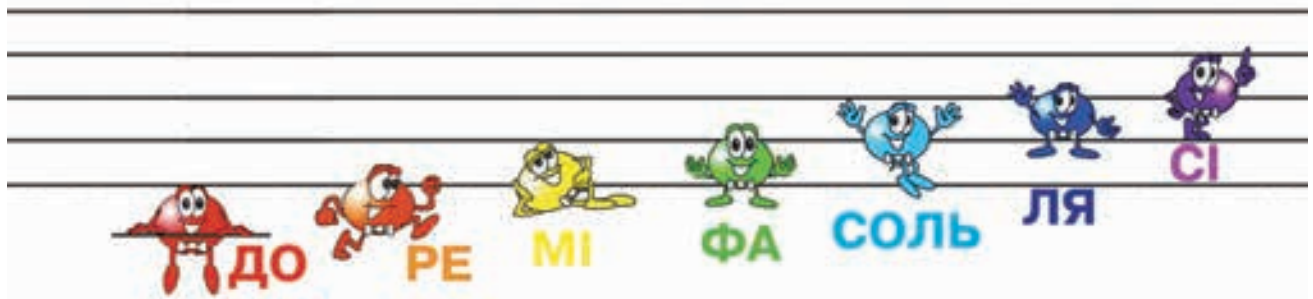

А. Вівальді. «Весна».

Чи можна назвати цю музику «Зима»? Покажи рухами характер мелодії.

У музичному будиночку всього сім нот . А називаються вони ось так:

Проспівай разом з нотками.

Усі дітлахи в захваті від усіляких весняних ігор. А як щодо пісень-ігор?

Пограй із друзями в українську пісню-гру «Мак». Пригадайте, які ще пісні-ігри вам відомі.

Українська пісня-гра «Мак».

Ой на горі мак,

Під горою так.

Мак, маки, маківочки,

Золотії голівочки,

Станьте ви так,

Як на горі мак.

Знайди на картині української художниці Катерини Білокур зображення квітів маку.

Мелодію поділяють на окремі частини — **фрази**.
Музична фраза — це закінчена музична думка.

Поцікався у рідних, які вони знають пісні про квіти.

За бажанням — заспівайте пісню разом.

Тема 20

Світ тварин у мистецтві

Світ тварин надзвичайно різноманітний. Люди здавна придумують про них казки, створюють іграшки. Народні майстри виготовляють їх з дерева, соломи, г лини. Обов'язково прикрашають орнаментами або візерунками. Деякі іграшки, наприклад глиняні свистунці, можуть звучати.

Поглянь, які чудові українські народні іграшки!

Виліпи одного з персонажів української народної казки «Лисичка, котик і півник» (*пластилін*).

Яка твоя улюблена тварина? Опиши, як вона виглядає. Чи є про неї казка?

Тема 20

Світ тварин у мистецтві

У музиці є чимало творів про тварин: котиків, ведмедиків, пташок, метеликів тощо.

За казками про птахів і звірів українські композитори створювали музичні п'єси для різних інструментів і навіть опери.

К. Стеценко. Опера «Лисичка, котик і півник» (фрагменти першої дії): Пісня Котка «Т и, мій брате півнику»; Пісня Лисички «Півнику-брату, ясний соколику»; Пісня Півника «Котику-брату, несе мене Лиска».

Як музика опери передає казкові події? Вибери слова, що характеризують музику кожного персонажа опери.

ЧІТКИЙ

ТАНЦЮВАЛЬНИЙ

РІШУЧИЙ

ОДНОМАНІТНИЙ

СПІВУЧА

СХВИЛЬОВАНА

ВЕСЕЛА

ГРАЙЛИВА

СУМНА

М/ф «Лисичка, котик і півник». Порівняй героїв казки в опері та мультфільмі.

ЗАЙЧИК І ЛИСИЧКА

Музика Я. Степового

Слова народні

До-брий ве - чір, ли - сонь-ко, ку - ли йдеш? До-брий ве - чір, ли - сонь-ко,
 ку - ли йдеш? Ска-жи ме - ні прав - донь-ку, де жи-веш? Ска-жи ме - ні
 прав - донь - ку, де жи - веш?

Отут живу в хатоньці
Край води, (Двічі)

А ти туди, зайчику,
Не ходи. (Двічі)

Виконайте з однокласниками та однокласницями пісню в ролях.

Тема 21

Краса весни

Нарешті скоро весна! Все навколо зазеленіє. Художники захоплюються красою весняної природи. Вони можуть на картинах передати красу зелених листочків і трави. Художники утворюють на палітрі різноманітні **відтінки** зеленого кольору.

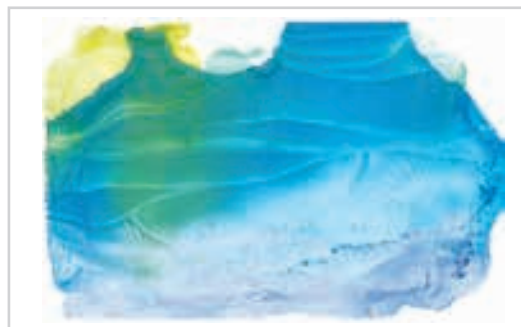
Змішай зелену фарбу з жовтою, синьою, білою (*гуаш*). Досліди, які відтінки зеленого кольору утворяться. Які відтінки зеленого кольору є на картині?

Для утворення відтінків кольору також застосовують **МОНОТИПІЮ**. На гладенький папір наносять фарбу. Потім додають до неї інші. Ці фарби плавно змішуються, якщо зробити відтиск.

Роздивись, як виникають відтінки кольору .

Виконай весняну монотипію з відтінків зеленого кольору (*гуаш*). Відповідно до задуму розмісти аркуш вертикально або горизонтально. За бажанням домалюй деревця або квіти. Дай назву своїй роботі.

Варіант 1

Варіант 2

Спостерігай, як змінюються кольори у природі навесні.

Тема 21

Краса весни

Весна йде, пробуджуючи природу. Про її приход сповіщає спів пташок, створюючи радісний настрій.

Й. Штраус. Вальс
«Весняні голоси».

Які емоції викликає в тебе ця музика? Чи відповідає вона настрою картини? Хто виконує твір — музикант чи група музикантів? Чи можна під цю музику танцювати? Який музичний інструмент найкраще може передати спів пташок?

Вальс — це плавний танець, який виконують парами.

Колись у давнину діти зверталися до сонечка, вітаючи весну закличками й поспівками. Вони співали веснянки, водили колом хороводи. Адже коло нагадувало сонечко.

Українська народна пісня
«Вийди, вийди, сонечко».

Створи поспівку-закличку. Заспівай її, звертаючись до сонечка. Пригадай, у яких піснях оспівують сонечко.

Веснянки — пісні, у яких оспівують пробудження природи.

ПОВЕРТАЙСЯ, ЛАСТІВКО

Музика *В. Верменича*

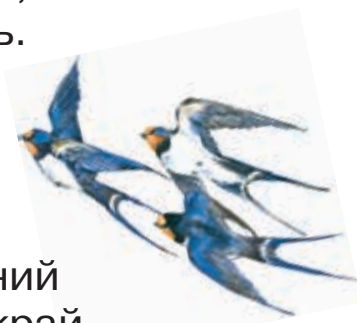
Слова

М. Сингаївського

По-вер-тай-ся, лас-тів-ко, до дво-ра, до дво-ра, За вес-но-ю ску-чи-ла
діт-во-ра, діт-во-ра. Ско-ро вже по-вер-нуть-ся жу-рав-лі, жу-рав-лі.
Ско-ро пі-дем бо-си-ми по зем-лі, по зем-лі. Ско-ро вже по-вер-нуть-ся
жу-рав-лі, жу-рав-лі. Ско-ро пі-дем бо-си-ми по зем-лі, по зем-лі.

В небі світить сонечко
Золоте, золоте.
Скоро наша яблунька
Зацвіте, зацвіте.
Буде цвіту сонячно
На гіллі, на гіллі.
Буде він у ластівки
На крилі, на крилі.

Тільки ти, весняночко,
Не барись, не барись.
І своєю піснею
Озовись, озовись,
Не барися, ластівко,
Прилітай, прилітай.
В український сонячний
Рідний край, рідний край.

Обери слова, які передають настрій веснянок.

світлий

ніжний

сумний

грайливий

радісний

Тема 22

Мистецтво і здоров'я

Мешканці країни Мистецтва тебе щиро зустрічають! У них смачне частування. Це корисні для здоров'я фрукти й овочі.

Зверни увагу на зображені на картинах фрукти, їхні форми та кольори.

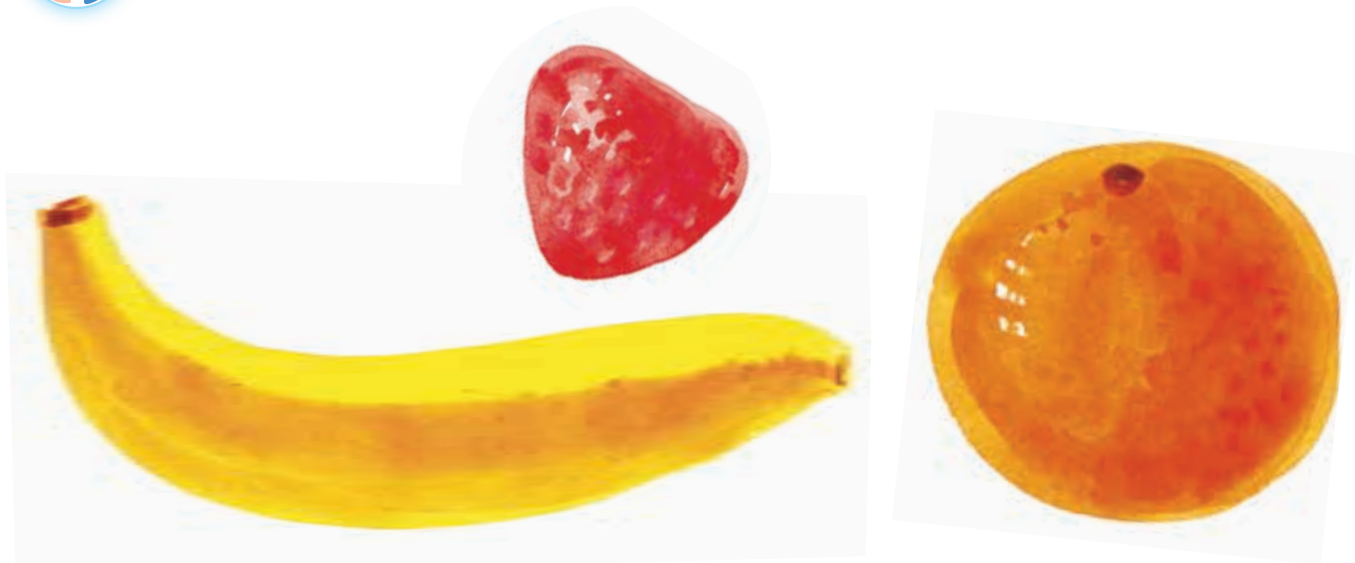

Жовті, оранжеві, червоні кольори нагадують сонце. Тому їх назвали **теплими**. Роздивись фрукти теплих кольорів.

Намалюй один з улюблених фруктів, забарвлений у теплі кольори (акварель).

Пригадай і назви овочі та фрукти, забарвлені в холодні кольори.

Тема 22

Мистецтво і здоров'я

Щоб бути здоровими, мешканці країни Мистецтва танцюють і співають. На дозвіллі вони полюбляють виконувати пісні-ігри з рухами.

М. Скорик. «Народний танець».

Який характер танцю? Добери танцювальні рухи до прослуханої музики.

Пограй із друзями в пісню-гру «Труби, Грицю, в рукавицю».

ТРУБИ, ГРИЦЮ, В РУКАВИЦЮ

(Ідучи по колу, діти двічі співають.)

ЗРОБИМ КОЛО

(Потім ідуть у зворотному напрямку і двічі співають.)

Поміркуй, яка музика допоможе зняти втому й підняти настрій.

Тема 23

Мистецтво і спорт

Мешканці країн Образотворчого мистецтва і Музики захоплюються різними видами спорту. За перемогу в змаганні нагороджують красивими медалями. Форму і декор медалей придумують художники.

Який вид спорту зображено на картині? Які емоції в тебе вона викликає? Яким видом спорту хочеш займатися ти?

Намалюй медаль переможця спортивного змагання. Напиши місце, яке посів спортсмен, — 1, 2, 3. За бажанням намалюй на медалі зображення, пов'язані з обраним видом спорту (фломастери, кольорові олівці).

Зверни увагу на форму медалей, напиши й зображення на них.

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Виріж зображену медаль. Прикріпи її до стрічки. Використовуй в іграх із друзями для нагороди переможців.

Тема 23

Мистецтво і спорт

Відомо, що робити зарядку завжди краще під веселу музику. Адже вона бадьорить, піднімає настрій. Музику також використовують на спортивних змаганнях. Наприклад, з художньої гімнастики, синхронного плавання, фігурного катання.

Яка музика має звучати на змаганнях із різних видів спорту?
Переглянь фото і розкажи, яку музику ти уявляєш.

В. Сильвестров. «Марш».

Який характер музики? Вона тиха чи гучна? Що можна робити під цю музику? Виконай рухи, які відповідали б її характеру. Допомагай собі грою на барабані.

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

Музика *В. Дем'янчука* Слова *Л. Кондрацької*

Вста-ло вран-ці яс-не сон-це, за-зир-ну-ло у ві-кон-це, Ми до ньо-го
 по-тяг-ли-ся, за про-мін-чи-ки взя-ли-ся, Бу-дем друж-но при-сі-да-ти,
 со-неч-ко роз-ве-се-ля-ти, Дружно всі, дружно всі по-тан-цюй-мо по ро-сі,
 Раз, два, три ну-мо всі, по-тан-цюй-мо по ро-сі.

Встаньмо струнко! Руки в боки!
 Пострибаєм, як сороки,
 Як сороки-білобоки.
 Стрибу-стрибу! Скоки-скоки!
 А тепер, як жабенята,
 Хочем трішки пострибати.

Приспів:
 Ква-ква-ква! Ква-ква-ква!
 Щоб спочила голова!
 Ква-ква-ква! Ква-ква-ква!
 Щоб спочила голова.

М/ф «Як козаки у футбол грали».

Добери музику для фізкуль тхвилинки.

Тема 24

Великодні писанки

Великдень — це велике християнське свято. Його не можна уявити без писанки. Малюнки на писанках дійшли до нас із найдавніших часів.

Писанка — це яйце, розмальоване прадавніми візерунками, знаками.

Які зображення на писанках тебе найбільше зацікавили?

Вода

Блискавка

Грабельки

Сонце

Земля

Сосна

Верба

Лист

Ружа

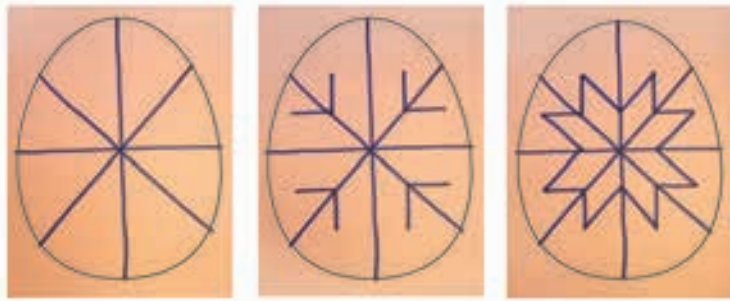

Зозуля

Намалюй писанку із прадавніми візерунками (*тонований папір, олівці, фломастери*).

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Поцікався в родинному колі, які писанки поширені у твоєму рідному краї.

Тема 24

Великодні писанки

На Великдень родичам і друзям дарують писанки. У цей день співають великодні пісні. У піснях прославляють Ісуса Христа, бажають усім щастя і здоров'я.

У церкві лунають великодні дзвони.

М/ф «Грицеві писанки».

Музика *М. Бурмаки*, слова *К. Перелісної*. «Писанка».

З яким настроєм дівчинка розмалювала писанку? Як пісня допомогла тобі це визначити? Схарактеризуй цю музику: **МЕЛОДІЯ**, **ДИНАМІКА**, **ТЕМП**, **РИТМ**.

СУМНА
ВЕСЕЛА

ТИХА
ГУЧНА

ПОВІЛЬНИЙ
ШВИДКИЙ

ОДНОМАНІТНИЙ
СТРИБКОПОДІБНИЙ

ВЕСЕЛКОВІ ПИСАНКИ

Музика і слова *В. Качан, О. Качан*

Музична партитура для голосу з трьома строками. Ключовий знак: один бемоль (F), ритмічний знак: 3/4. Підписи під нотами:

День для мене ні-ні не зви-чай-ний, Пенз-ли-ком ма-лю-ю я о-хай-но,
Пи-сан-ки ма-лю-ю я чу-до-ві, Пи-сан-ки у ме-не ве-сел-ко-ві.
Пи-сан-ки ма-лю-ю пре-чу-до-ві, Пи-сан-ки у ме-не ве-сел-ко-ві.

Квіти весняні я намалюю
І хмаринку в небі голубу .
Гілочку вербички зелененьку —
На яєчку все вміщу гарненько.

Радість я велику відчуваю.
Писанку у кошик поскладаю.
А ще змовлю «Отче наш» тихенько
Й напишу «Христос воскрес» рівненько.

Даруючи на Великдень писанки, заспівай один із куплетів вивченої пісні.

Тема 25

Герої дитячих книжок

У світі Мистецтва й дорослі, й діти люблять читати. Художники малюють до книжок ілюстрації. Вони продумують, як краще розмістити зображення на аркуші. Тобто — створюють красиву гармонійну **композицію**.

Королева Композиція радить зображати головного персонажа так, щоб він привертав увагу глядача.

Композиція — поєднання частин художнього твору в єдине ціле.

Що зображено на ілюстраціях до казки Шарля Перро «Кіт у чоботях»? Як виглядає Кіт? Що він робить?

Поміркуй, як краще розмістити Кота на ілюстрації. Поставити його в центрі великим або в кутку маленьким? Разом з королевою Композицією вибери вдале розміщення Кота.

Пригадайте, з якими українськими казками ви ознайомилися на уроках з інших предметів. Обговоріть з однокласниками і однокласницями, до яких казок ви будете робити ілюстрації. Потім складіть ілюстрації до певної казки в одну книжку.

Намалюй ілюстрацію до вибраного твору (*кольорові олівці, фломастери*). Намагайся створити красиву гармонійну композицію.

Роздивись ілюстрації до улюбленої книжки. Чим вони тебе приваблюють?

Тема 25

Герої дитячих книжок

З героями відомих казок ми можемо зустрітися в музичному театрі. Зокрема, в балеті, де вони танцюють.

Композитор Петро Чайковський створив балет до казки Шарля Перро «Спляча красуня».

У цьому балеті головні герої — принцеса Аврора і принц Дезіре та шість добрих фей виконують різні танці. Наприкінці вистави на балу з'являються персонажі інших казок.

П. Чайковський. Балет «Спляча красуня» (третя дія), фрагменти.

Пригадай усіх героїв казки «Спляча красуня». Як музика передає характери персонажів?

Поміркуй, яка складова балету — найважливіша.

М/ф «Спляча красуня».

Розкажи, з чого складається балет .

Тема 26

У родинному колі

У країні Образотворчого мистецтва є казкові будиночки. У них живуть художники, скульптори, декоратори, мультиплікатори та їхні друзі. Т и можеш розказати мешканцям цієї країни про себе та свою родину. Також намалювати дім, у якому живеш.

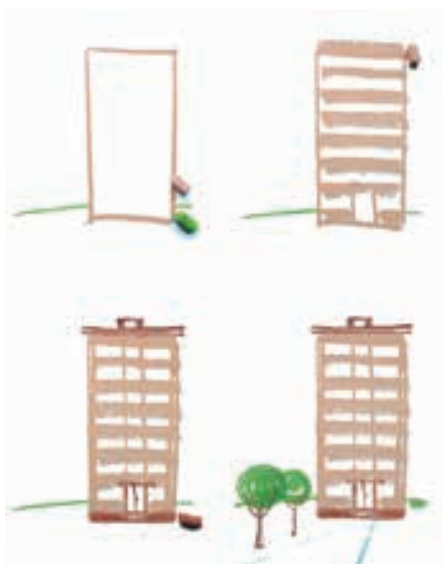
Порівняй зображення справжніх і казкових будинків. Скажи, чим вони відрізняються. Що цікавого в них є?

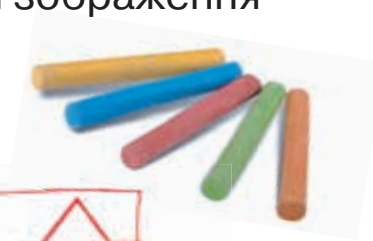

Намалюй будинок, в якому живе твоя родина (кольорові або воскові олівці, крейда). Продумай композицію малюнка. Відповідно до задуму розмісти зображення вертикально або горизонтально.

Варіант 1

Варіант 2

Обговори в родинному колі, як прикрасити вашу оселю. Запропонуй для цього свої мистецькі роботи.

Тема 26

У родинному колі

У родинному колі можна разом почитати книжку або подивитися фільм. Потім — поділитися своїми враженнями. А ще можна багато чого навчитися! Наприклад, твої рідні розкриють тобі секрети національного одягу або покажуть, як прикрасити оселю. А разом можна заспівати улюблені пісні!

*Б. Фільц. «Бабусина казка»,
Г. Сасько. «Дідусева казка».*

Яку казку розповідає онукам бабуся, а яку — дідусь? Який настрій музики? Пофантазуй і уяви героїв, про яких розповідають у казках. Запропонуй свої назви музичних творів.

ВИШИВАНКА

Музика *В. Верменича*

Слова

М. Сингаївського

Ми сво - ї - ми вправ-ни - ми ру - ка - ми Ви - ши - ва - єм руш-ни-чок для ма - ми,
Щоб на сви-то ма-му при-ві - та - ти, На-шу ра-дість їй по-да-ру - ва - ти.

Є на ньому півники святкові,
Є на ньому квіти малинові,
Щоб на свято маму привітати,
Нашу радість їй подарувати.

Синя нитка — птиці прилітають,
А червона — квіти зацвітають,
Щоб на свято маму привітати,
Нашу радість їй подарувати.

Листя вишиваєм зеленаве,
Сонце вишиваємо ласкаве,
Щоб на свято маму привітати,
Нашу радість їй подарувати.

Створи для мами й бабусі до
Свята матері музичний букет із
твоїх улюблених пісень. Заспівай
їх виразно, за бажанням — із
супроводом.
Поцікався, які пісні люблять
співати мама й бабуся.

Тема 27

Ми — українці

Гордістю України є мальовничі краєвиди, красиві вишиванки, чудові рушники.

Ми пишаємося історією нашого народу. Захисниками рідної землі в давнину були справжні герої — козаки!

Намалюй козака — хороброго воїна (*матеріали на вибір*). Розмісти його в центрі композиції.

Пригадай, які ти знаєш казки, вірші, пісні про козаків.

Тема 27

Ми — українці

Україна ушлавилася на весь світ своїми піснями. У них оспівують природу рідного краю, його працюючих людей, а також захисників рідної землі. У давнину українські землі боронили від ворогів козаки. Бойовий дух воїнів допомагала піднімати музика, зокрема маршова.

Є. Адамцевич. «Запорозький марш».

Що ти уявляєш, слухаючи марш?
З'ясуй, за допомогою чого музика
передає нам характер козаків.

ГУЧНЕ ЗВУЧАННЯ
ШВИДКИЙ ТЕМП
РІШУЧИЙ ХАРАКТЕР
ЕНЕРГІЙНА МЕЛОДІЯ
ЧІТКИЙ РИТМ

Пригадай, який український народний інструмент був улюбленим у козаків. Чи звучить він у «Запорозькому марші»?
Вибери музичний інструмент для виконання маршу .

БУДЕМ КОЗАКАМИ

Музика і слова А. Загрудного

Ми, ве-се-лі і зав-зя-ті ді-ти Ук-ра-ї-ни, Ду-же лю-би-мо спі-ва-ти
 піс-ню со-ло-ві-ну. Гей, хто лю-бить Наш ко-зачь-кий край,
 Зна-ми піс-ню Дзвін-ко за-спі-вай!

Ми кохаємося гідно в українській мові.
Розцвітай, наш краю рідний, квітами любові!

Приспів.

Не сумуйте, гори й ріки, не журіться, мами:
Коли виростем великі — будем козаками.

Приспів.

Придумай і виконай ритмічний супровід до пісні.

М/ф «Слово української дитини».

Розпитай у рідних, хто з вашої родини боронив українську землю.

Тема 28

Веселкове диво

У світі є диво, яке зачаровує дітей і дорослих. Це веселка. У ній ти можеш побачити сім кольорів. Кольори веселки мають таку послідовність: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий.

Роздивись і назви кольори веселки на картинах.

Намалюй веселку (на вибір: кольорові олівці, крейда, фломастери, гуаш, акварель). За бажанням домалюй сонечко, хмаринки, дощик або рослини.

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Розкажи рідним про сім кольорів веселки.

Тема 28

Веселкове диво

Як цікаво передати веселку музичними звуками! Але ж у музиці немає кольорів. Проте спостерігаючи веселку після дощу, можна передати в музиці своє захоплення від цього прекрасного явища.

С. Прокоф'єв. «Дощ і веселка».

Про який дощ і веселку розповіла тобі музика? Як іще ти можеш назвати цю п'єсу? Порівняй настрої музики та картини.

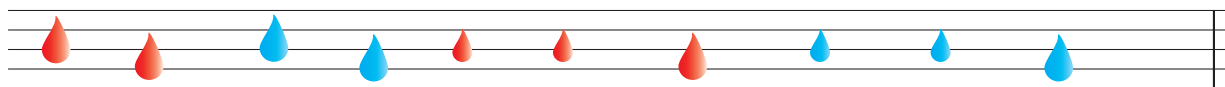

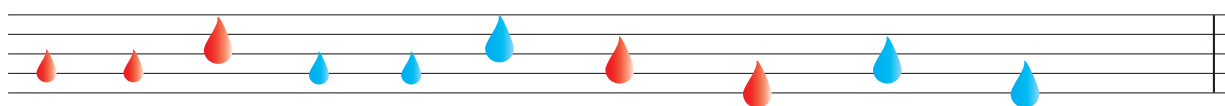
Пограй у гру «Музична луна» разом із краплями дощу .
Відтвори гучні й тихі звуки. Червоні краплі — гучні
звуки, блакитні — тихі.

МУЗИЧНА ЛУНА

Музика і слова *М. Андрєєвої*

ЛУ- НА... ЛУ- НА... ВІД- ГУК- НИСЬ! ВІД- ГУК- НИСЬ!

СПІ- ВУ ТИ... СПІ- ВУ ТИ... НАВ- ЧИСЬ НАВ- ЧИСЬ.

Уяви, що пішов дощик. Проплескай його ритм.
Вибери музичний інструмент , на якому ти зможеш
передати музику дощу . Поімпрровізуй.

Тема 29

Зустрічаймо літо!

На порозі літо. Скоро стане зовсім тепло. І ми побачимо метеликів. Ліва і права частини метелика однакові, як відображення у дзеркалі. Їх крила прикрашені дивовижними різнобарвними візерунками.

Роздивись забарвлення метеликів. На крильцях яких із них переважають теплі кольори, а яких — холодні? Знайди основні та похідні кольори.

Намалюй яскравого метелика (кольорові олівці, фломастери). Зверни увагу на форму крилець.

Придумай казку про літні мандри метелика.

Тема 29

Зустрічаймо літо!

Наближається літо! Зустрічаймо його! А якою може бути музика літа? Це дзвінкий спів пташок, гудіння бджілок і джмеликів, тихий шелест листя, граційний танок метеликів.

В. Барвінський. «Сонечко».
Е. Гріг. «Метелик».

У якому темпі рухаються метелики в музиці? Пофантазуй і уяви, який танець краще виконувати метеликам — хоровод, менует, вальс, гопак. Який характер музики п'єс?

РАДІСНА

ГРАЙЛИВА

ПОХМУРА

СОНЯЧНА

СУМНА

Розкажи, як художниця передала музику літа на картині.

БАРВИ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Музика *О. Злотника*

Слова *О. Вратарьова*

Ми ве-се-лі ма-ля-ри, що ран-ко-во-ї по-ри Роз-ма-лю-ем рід-ну зем-лю
у свят-ко-ві ко-льо-ри. На-ші бар-ви ча-рів-ні на-че іс-кри за-паль-ні.
Кож-на бар-ва на-че піс-ня у-кра-їн-сько-ї зем-лі. Рай-ду-га-ве-сел-ка, нам до-
по-ма-гай, Ко-льо-ри ве-се-лі ді-тям роз-да-вай. Бу-де не-бо си-ве, ни-
ви зо-ло-ті. Бу-де в Ук-ра-ї-ні ра-діс-но завж-ди.

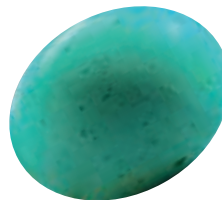
Буде сонячний розмай, і Карпати, і Дунай,
Зелен гай, і чисте поле, і далекий небокрай.
Наші барви чарівні наче іскри запальні.
Кожна барва наче пісня української землі.

У вільний час виконай із друзями танок «Веселі метелики».

Перевір себе

- 1 Визнач картину, виконану в теплих кольорах.
- 2 Знайди на ілюстраціях українські народні іграшки. Яка з них є музичним інструментом ?
- 3 Знайди серед світ лин писанку.
- 4 Назви кольори веселки, яких не вистачає.

Перевір себе

- 1 Визнач, у якому королівстві — Співучих мелодій чи Танцювальних ритмів — живуть ці музичні твори.

**НІМЕЦЬКА
ПІСЕНЬКА**

МЕНУЕТ

**НЕАПОЛІТАНСЬКА
ПІСЕНЬКА**

ГОПАК

- 2 За словами з пісень пригадай їхню назву та заспівай.

Встало вранці ясне сонце,
Зазираю у віконце...

Повертайся, ластівко,
До двора, до двора...

Добрий вечір, лисонько,
Куди йдеш?..

Ми навчилися читати —
Ось які у нас дива...

- 3 Назви музичні інструменти, зображені на ілюстраціях.

- 4 Із чого складається балет?

Додаток 1

ПЕРШИЙ ДЗВОНИК

Музика і слова *Н. Май*

Музична партитура для голосу та фортепіано. Твір виконаний у 2/4 такті. Складові частини: мелодія та акорди. Текст пісні:

Ра - но - ра - не - сень-ко вста-ну, як ні - ко - ли, Зай - чи-ки со - няч-ні
сі-ють у вік - ні. Так ме-ні пе - се-ло, бо і - ду до шко-ли І спі-ва-ю ра-діс -
ні піс - ні. Пер-ший дзвоник, пер-ший дзвоник про-ду - на - с,
Пе - ре - ли-ви, пе - ре - ли-ви зо-ло - ті. Я сьо -
год-ні, я сьо - год-ні по - чи - на-ю Пер - пу сть-ку у жит - ті.

МУШКА ЛАПКИ РАХУВАЛА

Музика *А. Олейникової* Слова *Т. Єфімова*
укр. текст *Л. Ратич*

Музична партитура для голосу та фортепіано. Твір виконаний у 2/4 такті. Складові частини: мелодія та акорди. Текст пісні:

Я - кось ран-ком муш-ка вста-ла, Сво - ї лап-ки у - ми - ва - ла, Дні по дні, і
по-го-тів При-ві - та - ла всіх ко-тів, Лап-ка раз, лап-ка два - За - кру - ти - лась
го-ло-ва! Да - лі бу - де три, чо - ти - ри - Стільки ла-пок у ко-та. А у муш-ки,
як на злість, Не чо - ти - ри їх, а шість!

ХОДИТЬ ГАРБУЗ ПО ГОРОДУ

Українська народна пісня

Музична партитура для голосу та фортепіано. Твір виконаний у 4/4 такті. Складові частини: мелодія та акорди. Текст пісні:

Хо - дить гар - буз по го - ро - ду,
пи - та - єть - ся сво - го ро - ду,
Ой, чи жи - ні, чи здо - ро - ві всі ро - ди - ці гар - бу - зо - ві?

КИЦЮ, КИЦЮ, ДЕ БУЛА?

Музика І. Островерхого

Слова

М. Пономаренко

Ки - цю, ки - цю, де бу - ла? Теп - ле мо - лоч - ко пи - ла. Баб - ця Нас - тя
при - гос - ти - ла, Бо двох ми - шок я зло - ви - ла, Баб - ця Нас - тя при - гос - ти - ла,
Бо двох ми - шок я зло - ви - ла. Ось так! Я зло - ви - ла! Двох ми - шок я зло - ви - ла.

Пісні з опери «Коза-Дереза» М. Лисенка.

ПІСНЯ КОЗИ

Я ко - за - де - ре - за, пів - бо - ка луп - ле - на, За три ко - пи куп - ле - на,
Ту - пу - ту - пу но - га - ми, Ско - лю те - бе ро - га - ми, Хвост - ти - ком за - ме - ту,
Ніж - ка - ми за - топ - чу, Тут то - бі й смерть, Я ко - за - де - ре - за, хит - ра та лу -
ка - ва, Я ли - си - що дур - ну доб - ре на - ля - ка - ла.

ПІСНЯ ВОВЧИКА

Ой я, сі - рий вов - чок, По сте - пах гу - ля - ю Та на тих о - ве - чок
Пиль - но по - гля - да - ю, А я - ка з них дур - на, Не слу - ха - є ча - ба - на,
Ту я за - раз за чуп - ри - ну Та і по - ка - ра - ю.

Додаток 2

СЛОВНИЧОК ІЗ МИСТЕЦТВА

Актор — виконавець ролей у виставах.

Балет — музичний спектакль, у якому всі герої танцюють.

Динаміка — сила виконання музичного твору.

Диригент — музикант, який керує оркестром.

Композитор — митець, який створює музику.

Композиція — поєднання частин художнього твору в єдине ціле.

Мелодія — наспів, основа музики.

Опера — музичний спектакль, у якому всі герої співають.

Орнамент — повторення однакового зображення кілька разів.

П'єса — музичний твір невеликого розміру.

Палітра — спеціальна дощечка для змішування фарб.

Писанка — яйце, розмальоване прадавніми візерунками, знаками.

Пісня — музичний твір, який співають.

Ритм — чергування коротких і довгих звуків.

Скульптор — митець, який створює скульптури.

Танець — музичний твір, під який танцюють.

Театр — вид мистецтва, у якому грають актори.

Темп — швидкість виконання музичного твору.

Форма — зовнішній вигляд предметів.

Художник — митець, який створює картини та ілюстрації до книжок.

У підручнику використано репродукції

с. 4 М. Вітт «Друзі»; с. 6 В. Ярмин (батик); с. 12 І. Шері «Безмежна уява», М. та І. Г. армаш «Обійми з Мінні»; с. 14 Н. Шевальє «Портрет місс В. Хадсон»; с. 16 І. Брошкевич «Блечик»; с. 20 Р. Клірфілд «Вівтар дня подяки III»; с. 22 А. Манайло «Золота осінь»; с. 24 Й. Бокшай «Осінь золота»; с. 28 В. Єрко, іл. до вид. Андерсен «Снігова королева» (вид-во «А-БА-БА-А-ЛА-МА-ГА», 2002), К. Ларссон «Автопортрет за мольбертом»; с. 30 К. Білетіна «Портрет дівчини»; с. 32 К. Зеллер «Риба-клоун»; с. 44 Д. Хіггінс, ескіз декорації до балету «Лускунчик»; с. 48 О. Вакуленко «Казкова зима», М. Луценко «Зима» і «Осінній день» с. 52 іл. D. Day до вид. E. T.A. Hoffman «Nutsacker», adapted D. Walden (Published by Courage Books, 1996), іл. Е. Булатова, О. Васильєва до вид. Ш. Перро «Золушка» (изд-во «Малыш», 1971); с. 54 Д. Ёлчутт (батик); с. 55 J. Lada «Kids»; с. 56 М. Янко «Дерево життя» (вигляд); с. 59 Н. Дворяківська «Колядники»; с. 62 Ю. Шевчук «Прага. Вулиця Капрова», В. Микитенко «Фленсбург. Німеччина»; с. 66 Ф. Харді «Танок голландських дітей», П. Шассель «Фанданго» (фрагмент), Г Вудс «Молода пара танцює з кастаньетами»; с. 68 В. Міліаро «Тарантела», Л. Паш-Молодший «Менует»; с. 76 Х. Сандовал «Бас-гітара»; с. 78 А. Коттерілл «Рожеві тюльпани», М. Приймаченко «Квіти»; с. 80 А. Сіслей «Великий горіх навесні», К. Білокур «Букет квітів»; с. 81 Г. Тома «Дитячий хоровод»; с. 84 іл. К. Лавро до вид. «Казка про котика та півника» (вид-во «А-БА-БА-А-ЛА-МА-ГА», 2008); с. 86 М. Глуценко «Латаття»; с. 88 М. Глуценко «Весняний день»; с. 90 О. Коцура, М. Дж. Ленґ К. Вернер натюрморти з фруктами; с. 92 С. Ёущук «Крутіть», А. Черниш «Весілля»; с. 93 Н. Папірна «Український танок»; с. 94 А. Морган «Лижники», Х.-Л. Келер «Дівчата»; с. 100 Ю. Мацци «Світле свято»; с. 101 Т. Данилич «Поливанка під Гострою»; с. 102 іл. К. Оффтердингера до вид. «Le Maître chat ou le chat botté» (кін. XIX ст.), іл. С. Густафсона до вид. «Сказки на ночь» (вид-во «Аякс-пресс», 2015); с. 106 Д. Мартіашвілі «Забудова», Н. Г усафссон «Полуниця»; с. 108 Т. Даниленко «Бабусяна скриня» с. 108 Т. Даниленко «Родина»; с. 109 Л. Кириченко «Рушник»; с. 110 Л. Назаренко «Петриківський розпис», М. Приймаченко «Дарую українську паляницю всім людям на землі», О. Збруцька «Світ дитинства»; с. 111 В. Стаднічук «На Запорозькій Січі», С. Г луцук «Іван Г олота», О. Пашинський «Засвіт встали козаченьки»; с. 112 Г. Назаренко «Козак Мамай»; с. 114 О. Збруцька «Райдуга», Т. Гендерсон Сміт «Веселка і стариця, Данбартоншир»; с. 116 А. Куїнджі «Райдуга»; с. 118 О. Лупич «І скрізь метелики щасливі», Д. Галчутт (батик); с. 120 Л. Холлі «Старий гербарій», О. Кваша «Ходить літо посеред квітів»; с. 121 О. Кваша «Свята та будні українського села».

Зміст

Образотворче мистецтво

4	Тема 1. Здрастуй, школо!
8	Тема 2. Ми — учні чарівниці Г армонії
12	Тема 3. Мої друзі — іграшки
16	Тема 4. Милуємося докільцям
20	Тема 5. Щедра осінь
24	Тема 6. Наша Батьківщина — рідна Україна
28	Тема 7. Мистецькі професії
32	Тема 8. Мої захоплення
36	Тема 9. Завітаємо до театру
40	Тема 10. Ми — актори, ми — костюмери
44	Тема 11. «Лускунчик» на театральній сцені
48	Тема 12. Зима-чарівниця
52	Тема 13. Зустрічаємо Новий рік
56	Тема 14. Зимові свята
60	Перевір себе
62	Тема 15. Мандруємо Європою
66	Тема 16. Танцювальні захоплення європейців
70	Тема 17. Професії в кіномистецтві
74	Тема 18. Мистецтво і техніка
78	Тема 19. Світ рослин у мистецтві

Музичне мистецтво

6
10
14
18
22
26
30
34
38
42
46
50
54
58
61
64
68
72
76
80

Образотворче
мистецтво

82
86
90
94
98
102
106
110
114
118
122
124

Тема 20. Світ тварин у мистецтві
Тема 21. Краса весни
Тема 22. Мистецтво і здоров'я
Тема 23. Мистецтво і спорт
Тема 24. Великодні писанки
Тема 25. Герої дитячих книжок
Тема 26. У родинному колі
Тема 27. Ми — українці
Тема 28. Веселкове диво
Тема 29. Зустрічаймо літо!
Перевір себе
Додатки

Музичне
мистецтво

84
88
92
96
100
104
108
112
116
120
123
124

У підручнику використано:

с. 14, 15 вірші — А. Шкода; с. 30 загадка — Л. Вознюк; с. 8, 60 фото пам'ятника коту Пантелеймону в Києві, скульп. Б. Мазур; с. 109 рушник — Л. Кириченко; с. 16 глечик — І. Брошкевич;

кадри з мультфільмів та фільмів: «Маленький Моцарт», реж. В. Дебертін, У. Бейссел, 2006; «Ведмедик і той, що живе в річці», реж. А. Г рачова, 1966; «Бременські музиканти», реж. І. Ковалевська, 1969; «Т аємна служба Санта-Клауса», реж. Б. Кук, С. Сміт, 2011; «Щедрик», реж. С. Коваль, ідея С. Лірник, 2010; «Сам удома», реж. К. Коламбус 1990; «Дитячий альбом», реж. І. Ковалевська, 1976; «Красуня і чудовисько» реж. Г . Труздейл, К. Уайз, 1991; «Білосніжка та сім гномів», реж. Д. Хенд, 1937; «Чіп і Дейл — бурундучки-рятівнички» реж. Дж. Кімболл, Р . Замбоні, 1989–1990; «Моя країна — Україна», реж. О. Карпус та ін., автор ідеї С. Лірник, 2010–2014; «Солом'яний бичок», О. Ходатаєва, Л. Арістов, 1954; «Фантазія», реж. В. Джексон, 1940; «Чарівна флейта» (Й.-С. Бах), реж. К. Урбаньські, 2008; «Лисичка, котик і півник», реж. А. Г рачева, 1991; «Як козаки у футбол грали», реж. В. Дахно, 1970; «Спляча красуня», реж. К. Джеронімі, 1958; «Слово української дитини» (створ. за підтримки ЄС через InternationalAlert); «Їрицеві писанки», реж. А. Трифонов, 1995;

зображення © shutter stock таких авторів: A Lesik; AntonHavelaar; Artyzan; ayelet-keshet2; Baishev; BannykhAlexey Vladimirovich2; ch123; FaenkovaElena; Gelia; HQ Vector s Premium Studio; jambostock; Labor ant; MaciejEs; MaxT opchii; Microgen; MicroOne-1; MuhammadDestaLaksana-7; Nikilev; NotionPic2; Olena Boiko2; RudenkoAlla; SERGIOKA T; Starslav; SunshineVector-10-2; svaga2; TarasVerkhovynets; Valentyn1961; VectorShow; VladimirVasiltvich;

фото театральних вистав та балету: М. Лисенко «Коза-Дереза» Чернівецького академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. О. Кобилянської (damtheater.cv.ua); М. Лисенко «Коза-Дереза» Волинського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. ТШевченка (www.teatr.volyn.ua); О. Білаш «Пригоди Буратіно», П. Чайковський «Лускунчик» Київського муніципального академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва (фото Г. Главіцького, musictheatre.kiev.ua); П. Чайковський «Спляча красуня» Національна опера України (фото О. Орлової, www.opera.com.ua);

фото з відкритих інтернет-джерел , зокрема pixabay .com; фото з фб-сторінки Путрівського НВК, Васильківський р-н; Dallas Br ooks Community Primary School фото John Gollings; фото муралу з ресурсу zeft.in.ua; зображення depositphotos.com / tmvector; фото вистави з сайту Центру позашкільної роботи Святошинського району м. Києва (cprs.kiev.ua).